

Záměr založení Energetického centra Ústeckého kraje, příspěvkové organizace

1 DŮVODY PRO ZALOŽENÍ ENERGETICKÉHO CENTRA A KONTEXT SE STRATEGICKÝMI DOKUMENTY ÚSTECKÉHO KRAJE

Pod Ústecký kraj patří téměř 140 příspěvkových organizací a obchodních společností. Do energetického plánu bylo v roce 2020 zařazeno celkem 553 objektů (definováno podle počtu odběrných míst elektřiny s tím, že na jedno odběrné místo může být napojeno více budov). Další 15 objektů je ve správě společnosti Krajská zdravotní, a.s. V roce 2021 další budovy přibýly.

Spotřeba elektrické energie a zemního plynu v roce 2020 v objektech v majetku Kraje představovala téměř 115 tisíc MWh.

Druh energie	Organizace	MWH
Elektřina	Krajská zdravotní a.s.	29 479
	Ostatní organizace	25 538
Zemní plyn	Krajská zdravotní a.s.	13 778
	Ostatní organizace	45 958
Celkem		114 753

Spotřeba energie tedy tvoří velmi významnou nákladovou položku s negativním trendem růstu jednotkových cen a s novými riziky, týkajícími se dostupnosti komodit na trhu. S ohledem na významnost celé problematiky se tímto zabývají i některé strategické dokumenty Kraje.

Výchozím strategickým dokumentem pro Ústecký kraj je Územní energetická koncepce, která definuje cíle, opatření a nástroje pro hospodárné nakládání s energií v daném území. Územní energetická koncepce je definována zákonem č. 406/2000 Sb. o hospodaření energií a její podrobné náležitosti určuje příslušné nařízení vlády (195/2001 Sb.). Povinnost zpracovat Územní energetickou koncepci zákon ukládá krajům, hlavnímu městu Praze a statutárním městům. Ústecký kraj má poslední verzi tohoto dokumentu zpracovanou v roce 2019 a vyplývají z ní následující cíle směrem k Ústeckému kraji jako k území:

Oblast	Cíle
provozování a rozvoje soustav zásobování tepelnou energií	<ul style="list-style-type: none">zachování ekonomicky udržitelného rozsahu soustav zásobování tepelnou energií za konkurenceschopné ceny.zvyšování účinnosti výroby tepla ve zdrojích SZTE.
realizace energetických úspor	<ul style="list-style-type: none">realizace ekonomického potenciálu úspor v konečné spotřebě energie a v primární spotřebě energie ve všech sektorech s maximálním využitím dotačních prostředků.realizace potenciálu úspor v budovách veřejného sektoru uplatňováním dotací z OPŽP, zelené úsporám a využíváním EPC v majetku obcí a kraje.
využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie včetně	<ul style="list-style-type: none">navýšení podílu OZE a DZ na primární spotřebě energie (orientační cíl 11 % v roce 2044).

Oblast	Cíle
energetického využívání odpadů	<ul style="list-style-type: none"> rozvoj OZE v majetku Kraje a obcí. energetické využití odpadů po přednostní materiálové recyklaci.
výroby elektřiny z kombinované výroby elektřiny a tepla	<ul style="list-style-type: none"> zvýšení stávajícího podílu výroby elektřiny v KVVET (orientační cíl z 5,5 % v roce 2016 na 8 % v roce 2044). zachování výroby elektřiny v kombinované výrobě ve stávajících soustavách SZTE
snížování emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů	<ul style="list-style-type: none"> snížení emisí tuhých znečišťujících látek o 50 % ze zdrojů v domácnostech do roku 2044 (orientační cíl). snížení emisí tuhých znečišťujících látek v energetice a průmyslu o 50 % do roku 2044 (orientační cíl). monitorovat vývoj emisí skleníkových plynů a následně stanovit cíl snížení.
rozvoje energetické infrastruktury	<ul style="list-style-type: none"> zvýšení spolehlivosti zásobování území kraje elektrickou energií (zejména šluknovského výběžku). zvýšení spolehlivosti zásobování území kraje zemním plynem
provozu „ostrovů v elektrizační soustavě“	<ul style="list-style-type: none"> udržet zásobování hlavních prvků kritické infrastruktury v případě dlouhodobého výpadku dodávek elektřiny.
rozvoje „inteligentních sítí“	<ul style="list-style-type: none"> podílet se na projektech definovaných v Národním akčním plánu SMART GRIDS (NAP SG).
využití alternativních paliv v dopravě	<ul style="list-style-type: none"> zvýšení využití alternativních paliv vozidel v majetku Ústeckého kraje
transformace uhelné energetiky	<ul style="list-style-type: none"> snížení spotřeby uhlí v primární spotřebě energie průběžně informovat obyvatele o důsledcích transformace.
omezení skládkování směsných komunálních odpadů	<ul style="list-style-type: none"> snížit podíl v kraji produkovaných a následně skládkovaných směsných komunálních odpadů (ze 100 % na 0 % v roce 2044)

V roce 2021 byl zpracován „Energetický plán kraje“, který definoval nejbližší krátkodobé priority takto:

Klíčová priorita 1

- Priorita 1.1 - Snížování energetické náročnosti hospodářství v majetku kraje realizací opatření vedoucích k úsporám energie
- Priorita 1.2 - Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a druhotných zdrojů energie na celkových dodávkách energie do energetického hospodářství v majetku kraje

Klíčová priorita 2

- Priorita 2.1 - Zavedení a systematizace agendy krajského energetického managementu
- Priorita 2.2 - Koordinace činností v oblasti energetiky na území Ústeckého kraje směřující ke splnění cílů dekarbonizace a transformace území
- Priorita 2.3 - Komunitní energetika

Klíčová priorita 3

- Priorita 3.1 - Rozvoj bezemisní mobility na území Ústeckého kraje

Založení Energetického centra Ústeckého kraje řeší především úkoly, vyplývající z Klíčové priority 2 s výrazným přesahem jak do ostatních klíčových priorit, tak i do plnění cílů, vyplývajících z Územní energetické koncepce Ústeckého kraje.

Pro doplnění, obdobnou příspěvkovou organizaci s obdobnými úkoly zřizuje od roku 2014 Moravskoslezský kraj (Moravskoslezské energetické centrum – MSKEC).

2 NÁVRH NÁPLNĚ ČINNOSTI ENERGETICKÉHO CENTRA

Navrhovaná náplň činnosti Energetického centra lze rozdělit do dvou základních skupin, které budou mít i rozdílné zdroje financování.

2.1 Činnosti pro Ústecký kraj/krajský úřad a jeho příspěvkové organizace

Pro ústecký kraj, jím zřizované příspěvkové organizace a ovládané obchodní společnosti bude Energetické centrum zajišťovat nebo se podílet zejména na následujících činnostech:

- spolupráce na Územní energetické koncepci Ústeckého kraje a jejím Akčním plánu a na dalších strategických dokumentech
- nastavení systému energetického managementu kraje
- spolupráce na projektech EPC – verifikace úspor
- zavedení systému pravidelného sledování spotřeby energie v budovách a zařízeních majetku kraje
- vyhodnocování spotřeby energie v budovách a zařízeních majetku kraje, hodnocení energetického hospodářství
- návrhy krátkodobých opatření a dlouhodobých cílů v oblasti udržitelné energetiky
- návrhy opatření pro stabilizaci výdajů kraje za energii, vyhledávání objektů pro snížení energetické náročnosti, posuzování záměrů na reprodukci majetku
- zajištění odborných posudků, studií, posudků investičních požadavků a změn projektových dokumentací
- posuzování/revize nastavení smluv na dodávku energií, konzultační a poradenská podpora pro Kraj a jeho příspěvkové organizace
- spolupráce při nákupu energií na komoditní burze nebo jiné platformě, případně převzetí pověření k udělování příkazů k obchodování
- spolupráce na rozvoji chytrého regionu a SMART technologiích
- vyhledávání dotačních titulů, spolupráce při přípravě a realizaci energetických projektů
- návrhy na propojení podkladů k energetické koncepci kraje se Strategií rozvoje kraje a dalšími rozvojovými dokumenty
- vypracovávání pravidelných energetických výročních zpráv pro Zastupitelstvo/Radu kraje
- osvěta mezi technickými správci budov a jejich uživateli o efektivním způsobu užívání budov a zařízení (kontrola vnitřních teplot, správné uživatelské chování atd.), školení energetických manažerů příspěvkových organizací
- komunikace s veřejností a partnerskými organizacemi kraje s cílem zvyšovat povědomí o úsporách energie a využívání obnovitelných zdrojů – prostřednictvím kampaní (Den Země, Evropský týden mobility apod.)
- sledování energetických indikátorů kraje
- prezentace výstupů na národních a mezinárodních konferencích
- podpora členství kraje v iniciativách zaměřených na udržitelnou energetiku (Covenant of Mayors, Energie Cités, apod.).

Další upřesnění, případně rozšíření činností předpokládáme na základě dalších koncepčních dokumentů, které předloží odborné vedení Energetického centra po jeho ustanovení do funkce.

2.2 Činnosti v rámci pilíře 3 projektu Transformačního centra Ústeckého kraje

Projekt Transformačního centra Ústeckého kraje je strategickým projektem, který je připravován Ústeckým krajem do Operačního programu Spravedlivé transformace. V rámci tohoto projektu bude Energetické centrum zajišťovat aktivity Pilíře 3, který se soustředí na zavedení krajského energetického managementu v regionu, kde bude připravovat a realizovat opatření zvyšující účinnost užití energie v objektech a hospodářstvích a zvyšující využití OZE, poskytovat podporu městům a obcím v oblastech energetické efektivity a OZE a také realizovat pilotní programy v komunitní energetice vč. pilotáže finančních nástrojů. Energetické hospodaření ve veřejné sféře kraje se tak transformuje k moderním trendům, zároveň vznikne prostor pro inovativní MSP s nabídkou pokročilých technologických řešení pro veřejnou správu. Bude probíhat edukace a pilotáž projektů v oblasti oběhového hospodářství.

Energetický management jak na úrovni zdrojů a distribuce energie, tak zejména na úrovni koncových uživatelů (budovy, zařízení, firemní provozy apod.), bude představovat klíčový prvek v energetické transformaci, jelikož zajistí, aby se již vyrobená energie využívala maximálně efektivně a účelně.

V rámci Pilíře 3 bude poskytován komplex služeb především pro města a obce v Ústeckém kraji¹. Půjde o služby:

- Poskytování metodické podpory městům a obcím v regionu při rozvoji OZE a zvyšování účinnosti užití energie včetně pomoci s přípravou projektů do OPŽP, Modernizačního fondu a dalších programů.
- Realizace pilotních projektů jednoduššího charakteru v oblasti komunitní energetiky (KE), odzkoušení budoucí role kraje, nastavení technických, legislativních a finančních nástrojů (formou grantů) pro podporu vzniku energetických společenství v regionu.
- Vznik a řízení Platformy pro komunitní energetiku Ústeckého kraje (PKEÚK) pro sdílení dobré praxe a rozšíření aktivit v regionu.
- Příprava a zajištění zpracování analýz, studií, koncepcí pro potřeby organizací v majetku ÚK.
- Příprava a zajištění zpracování analýz, studií, koncepcí vč. mapového prostředí (GIS) pro území kraje (zaměření: resilience, energetická chudoba, využívání OZE atd.).

Energetický management je řešen v první fázi pro objekty kraje, ve druhé fázi rozšíření formou sítě veřejných energetiků.

Služby poskytované městům a obcím (případně jejich příspěvkovým organizacím) budou zahrnovat zejména:

- individuální konzultace
- pořádání workshopů, osvěta, zvyšování povědomí
- screening potenciálu
- zpracování demonstračních lokálních energetických studií
- zpracování technických podkladů pro zadání lokální transformační energetické studie
- poradenství pro zvyšování absorpční kapacity pro čerpání dotací v oblasti komunitní energetiky a dalších energetických (úsporných) projektů

Služby poskytované Pilířem 3 budou realizovány mimo rámec veřejné podpory, služby pro veřejnou sféru budou tvořit více než 80 % činnosti.

¹ Činnosti přímo pro Ústecký kraj, jakými jsou příprava a následná realizace projektů zvyšujících účinnost užití energie a zvyšujících podíl OZE na spotřebované energii v objektech a hospodářstvích v majetku Ústeckého kraje jsou realizovány v rámci základní činnosti a rozpočtu ECUK a nejsou tedy předmětem projektu.

3 NÁVRH ZŘIZOVACÍ LISTINY

Návrh zřizovací listiny vychází ze vzoru ve smyslu směrnice 2022_S_5 „Pravidla pro tvorbu a provádění změn zřizovacích listin příspěvkových organizací Ústeckého kraje“, pravidla byla schválena Zastupitelstvem Ústeckého kraje dne 25. 4. 2022 usnesením č. 014/14Z/2022.

Níže je výčet odlišností či doplnění:

3.1 Název organizace

Energetické centrum Ústeckého kraje, příspěvková organizace

3.2 Sídlo organizace

Sídlo organizace je na stejné adrese, jako KÚ ÚK, tj. Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, PSČ: 400 02. Fyzické zasídlení bude v počátku buď společně s Datovým centrem Ústeckého kraje (prostory v majetku Kraje) nebo v prostorách Inovačního centra Ústeckého kraje. Cílové zasídlení je v rámci Transformačního centra Ústeckého kraje (po jeho ustanovení a rekonstrukci prostor).

3.3 Hlavní účel organizace

Hlavní účel je definován takto:

Zajišťování odborného poradenství v oblasti energetiky, energetických služeb, energetického managementu pro potřeby Ústeckého kraje a jeho příspěvkových organizací, a poradenství a konzultační činnost pro obce a veřejnost v oblasti úspor energií.

3.4 Předmět činnosti organizace

Předmět činnosti v kontextu hlavního účelu je definován takto:

1. Konzultační a poradenské služby v oblasti energetiky pro Ústecký kraj a jím zřizované příspěvkové organizace
2. Tvorba a aktualizace energetické politiky a implementace systematického energetického managementu pro objekty v majetku Kraje včetně sběru, správy a vyhodnocení dat a návrhu opatření
3. Sledování aktuálních možností využití dotačních titulů v oblasti energetiky a přímo souvisejících oblastech, iniciace přípravy projektů a spolupráce při jejich přípravě
4. Spolupráce při realizaci a řízení projektů v oblasti energetického managementu
5. Spolupráce s Ústeckým krajem při vytváření, naplňování a vyhodnocování Územní energetické koncepce Ústeckého kraje a jejího akčního plánu
6. Poskytování zázemí a konzultací zástupcům Ústeckého kraje pro úspěšnou realizaci aktivit v oblasti energetiky a úspor a při vytváření partnerství veřejného sektoru, podnikatelské sféry, akademické sféry a nestátních neziskových organizací
7. Odborná podpora zástupcům Ústeckého kraje v oblasti energetiky a přímo souvisejících oblastech při činnostech v rámci aktivit „Uhelné regiony v transformaci“, „Transformační platformy“ a obdobných aktivitách
8. Zajišťování propagace a osvěty v oblasti energetických úspor, energetických opatření a rozvoje obnovitelných zdrojů energie
9. Mezinárodní spolupráce na přípravě a propagaci energetického poradenství a projektů

3.5 Doplnkové činnosti organizace

Energetickému centru bude povolena vedlejší činnost zejména z důvodu zajištění pozdější udržitelnosti strategického projektu Transformačního centra Ústeckého kraje. Vedlejší činnost v rámci podmínek udržitelnosti nebude smět překročit 20% výkonů (z důvodu veřejné podpory) a je definována poměrně obecně jako Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

3.6 Dozorčí rada

Ustanovení dozorčí rady jako kontrolního a iniciativního orgánu je doplněno nad rámec předepsaného vzoru zřizovací listiny a vychází z obdobného ustanovení, které bylo použito pro zřizovací listinu Datového centra Ústeckého kraje.

Pravomoc jmenovat a odvolávat její členy stejně jako definovat její složení, postavení, práva a povinnosti, jakož i další skutečnosti potřebné pro její činnost bude v pravomoci Rady Ústeckého kraje.

Důvodem ustanovení dozorčí rady je skutečnost, že činnost Energetické agentury bude zasahovat do oblastí a vymezených kompetencí více odborů KÚ ÚK i více členů RÚK a dozorčí rada by měla usnadnit koordinaci činností průřezem celého Kraje.

3.7 Svěřený majetek

Po založení Energetického centra se nepředpokládá svěření žádného existujícího majetku ÚK. Pokud k tomuto v budoucnu dojde, bude to řešeno patřičným dodatkem ke zřizovací listině

4 ORGANIZAČNÍ UKOTVENÍ ENERGETICKÉHO CENTRA V RÁMCI ÚSTECKÉHO KRAJE

Příspěvkovou organizaci navrhujeme pro nejbližší období zařadit do rozpočtu a gesce Odboru podnikání, inovací a transformace. Důvodem je výrazný přesah činnosti ECÚK do projektu Transformačního centra Ústeckého kraje a do agendy Uhelných regionů v transformaci, který má tento odbor v gesci.

Protože činnost ECÚK bude zasahovat celým průřezem organizační struktury KÚÚK, je ve zřizovací listině navrženo zřízení Dozorčí rady, která by měla usnadnit řešení případných sporných otázek a napomoci koordinaci v rámci činnosti jednotlivých odborů Kraje.

5 FINANCOVÁNÍ ENERGETICKÉHO CENTRA ÚSTECKÉHO KRAJE

Financování příspěvkové EC ÚK předpokládá využití více zdrojů:

- příspěvek zřizovatele
- financování v rámci dotace při realizace strategického projektu Transformačního centra Ústeckého kraje z OP ST
- financování v rámci dalších projektů z dotací z národních nebo evropských zdrojů
- příjmy z poskytování vlastních služeb subjektům mimo Ústecký kraj a jeho příspěvkové organizace

V návrhu Střednědobého výhledu rozpočtu ÚK na období 2023 – 2025 je v rozpočtu odboru PIT počítáno s ročním příspěvkem do Energetického centra ve výši 10 mil. Kč/rok. Toto bude dále upřesňováno v rámci zpracování rozpočtu Kraje na každý příslušný rok. Rámcový (předběžný) rozpočet odpovídá stavu přípravy Studie proveditelnosti pro Transformační centrum Ústeckého kraje a odbornému odhadu prostředků a personálního zajištění pro činnost Energetického centra.

Rámcový (předběžný) rozpočet:

		2022			2023			2024			2025			2026		
		činnost pro ÚK	projekt TCUK	celkem	činnost pro ÚK	projekt TCUK	celkem	činnost pro ÚK	projekt TCUK	celkem	činnost pro ÚK	projekt TCUK	celkem	činnost pro ÚK	projekt TCUK	celkem
Výdaje	počet FTE	5	0	5	5	4	9	5	10	15	5	10	15	5	10	15
	Osobní výdaje	1 675	0	1 675	3 988	3 248	7 236	4 068	7 742	11 809	4 149	7 896	12 045	4 232	8 054	12 286
	HW a SW	250	0	250	15	210	225	24	321	345	24	51	75	24	51	75
	Vybavení	200	0	200	17	168	185	24	261	285	24	51	75	24	51	75
	Nájemné	0	0	0	0	0	0	0	720	720	0	720	720	0	720	720
	Vozidla a provoz	189	0	189	469	235	704	469	1 243	1 712	469	1 243	1 712	469	1 243	1 712
	Ostatní režie	50	0	50	48	42	90	48	102	150	48	102	150	48	102	150
	Jiné výdaje	100	0	100	96	84	180	96	204	300	96	204	300	96	204	300
	Externí služby	490	0	490	1 525	925	2 450	3 050	1 850	4 900	3 050	1 850	4 900	3 050	1 850	4 900
Celkem výdaje	2 954	0	2 954	6 158	4 912	11 070	7 779	12 443	20 222	7 860	12 118	19 978	7 943	12 276	20 219	
Příjmy	Dotace	0	0	0	0	4 176	4 176	0	10 576	10 576	0	10 300	10 300	0	10 434	10 434
	Příspěvek Kraje	2 954	0	2 954	6 158	737	6 895	7 779	1 866	9 645	7 860	1 818	9 678	7 943	1 841	9 784
	Celkem příjmy	2 954	0	2 954	6 158	4 912	11 070	7 779	12 443	20 222	7 860	12 118	19 978	7 943	12 276	20 219

Poznámky:

- nájemné je počítáno pouze u projektu TCÚK, jde o nájem prostor pro síť veřejných energetiků (s postupným náběhem do každé ORP)
- příspěvek kraje – v případě projektu TCÚK jde o částku potřebnou na pokrytí vlastního podílu v rámci dotace
- do předběžného rozpočtu nejsou v této chvíli zahrnuty případné příjmy z poskytování služeb, poskytovaných subjektům mimo Ústecký kraj a jeho příspěvkové organizace, a příjmy a výdaje, vyplývající z případného zapojení ECÚK do dalších dotačních projektů

6 PLÁN NEJBLIŽŠÍCH KROKŮ

Pro nejbližší období předpokládáme tuto posloupnost událostí:

8. 6. 2022	Projednání návrhu na zřízení ECÚK v RÚK
27. 6. 2022	Projednání návrhu na zřízení ECÚK v ZÚK
20. 7. 2022 (nejbližší Rada po Zastupitelstvu)	Vyhlášení výběrového řízení na ředitele ECÚK Paralelně pověření dočasnému řediteli k výkonu funkce
do 31. 7. 2022	Zápis ECÚK do rejstříku
Od 1. 8. 2022	Zahájení činnosti ECÚK

7 ZKRATKY

DZ	Druhotné zdroje
EC ÚK	Energetické centrum Ústeckého kraje
EPC	Energetické služby se zárukou (z angl. Energy Performance Contracting, také EPC) lze charakterizovat jako zaručení předpokládaného snížení spotřeby energie, které se projeví v úsporách provozních nákladů, použitých na splácení původní investice
KVET	kombinovaná výroba elektřiny a tepla
KÚ ÚK	Krajský úřad Ústeckého kraje
NAP SG	Národní akční plán SMART GRIDS
OP ST	Operační program Spravedlivé transformace
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PO	Příspěvková organizace
RÚK	Rada Ústeckého kraje
SZTE	Soustava zásobování tepelnou energií
TC ÚK	Transformační centrum Ústeckého kraje
ÚK	Ústecký kraj
ZÚK	Zastupitelstvo Ústeckého kraje

Zpracoval: V. Papřok, odbor PIT

Konzultoval: V. Skalník